

Toruń 20.07.2024 r.

Dr hab. Henryk Nowicki, prof. UMK
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w
Toruniu

Recenzja pracy doktorskiej Pani Katarzyny Poprawy
Instytucja „self-cleaning” w polskim prawie zamówień publicznych
przygotowanej pod kierownictwem naukowym dra hab. Michała Kani, prof. UŚ,
Instytut Nauk Prawnych,
Wydział Prawa i Administracji,
Uniwersytet Śląski w Katowicach,
Katowice 2023r.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.), art. 190 ust. 3;

Umowa o dzieło z dnia 6.05.2024 r. zawarta pomiędzy Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, reprezentowanym przez Dziekana Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Witolda Kurowskiego, prof. UŚ a dr hab. Henrykiem Nowickim, prof. UMK.

1. Tytuł rozprawy, wybór tematu i zakres rozprawy

Przyjęty tytuł dysertacji został sformułowany w sposób poprawny i właściwie ujęty w treści rozprawy. Wybór podjętych badań, prezentowanych w dysertacji, należy uznać za bardzo interesujący i ważny z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia. Układ wewnętrzny, podział na rozdziały i podrozdziały przyjęty w rozprawie są ściśle i precyzyjnie podporządkowane przyjętemu tematowi badawczemu. Wprowadzenie instytucji self-cleaning do prawa Unii Europejskiej spowodowało potrzebę dostosowania prawodawstw państw członkowskich i zadecydowania o kształcie tej instytucji w prawie krajowym. Prawodawca unijny, uwzględniając zasadę konkurencyjności oraz powszechny i otwarty dostęp wykonawców do zamówień publicznych, wprowadził przepisy regulujące podstawy wykluczenia wykonawców. Zarówno przepisy unijne jak i przepisy krajowe wprowadzając przesłanki wykluczenia wykonawcy z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wskazują na przesłanki obligatoryjne oraz fakultatywne. Kierując się zasadą proporcjonalności oraz ze względu na potrzebę ochrony nadrzędnego interesu publicznego prawodawca unijny wprowadził przepisy dające podstawę dokonania odstępstw, przez prawodawstwo krajowe, od obowiązku wykluczenia wykonawcy. Jednocześnie wskazując na potrzebę uregulowania procedury samooczyszczenia we właściwych przepisach krajowych. Autorka uzasadnienie wyboru tematu rozpoczęła dosyć oryginalnie przedstawiając stan faktyczny, który uzasadnia istnienie instytucji samooczyszczenia. W dalszej części wstępu wskazuje, że głównym celem rozprawy jest rozwiązanie problemu badawczego – uzyskanie odpowiedzi na pytanie: czy instytucja self-cleaning obowiązująca w polskim prawie zamówień publicznych narusza zasadę równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji? Dalej Autorka formułuje szczegółowe problemy badawcze, które następnie poddaje analizie w poszczególnych rozdziałach pracy. Do szczegółowych problemów badawczych zalicza: Na czym polega zasada równego traktowania wykonawców i zasada uczciwej konkurencji? Jaka jest kwalifikacja prawa zamówień publicznych w kontekście przynależności do prawa publicznego lub prawa prywatnego? Jaki jest zakres podmiotowy oraz okoliczności uzasadniające wykluczenie wykonawcy z ubiegania się o zamówienie publiczne? Czy wykluczenie wykonawcy powinno nastąpić wyłącznie w konkretnym postępowaniu, czy też może wywoływać skutek wobec innych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego? Czym jest instytucja self-cleaning? Jakie są przesłanki wprowadzenia instytucji self-cleaning do prawa zamówień publicznych? Czy istnieją inne, niż obowiązujący w polskim systemie prawnym, model self-cleaning, pozwalające na przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z zasadą

równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji? Jak przebiega proces przeprowadzenia self-cleaning obowiązujący w polskim porządku prawnym, a jak w państwach członkowskich Unii Europejskiej? W konsekwencji tak sformułowanego obszaru badawczego i sformułowanych pytań Autorka przyjęła następującą tezę badawczą: „Instytucja self-cleaning obowiązująca w polskiej regulacji prawnej, umożliwiająca wykonawcom podlegającym wykluczeniu z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, ubieganie się o udzielenie zamówienia publicznego, może naruszać zasadę równego traktowania wykonawców oraz zasadę uczciwej konkurencji, co w konsekwencji może prowadzić do udzielenia zamówienia publicznego wykonawcy nierzetelnemu, niegwarantującemu jego należytego wykonania”. Przyjęte, w dalszej części wstępu, hipotezy w zasadzie potwierdzają przyjętą tezę badawczą. Autorka zapowiada wykazanie w dalszej części rozprawy, że obowiązująca regulacja prawna nie jest wystarczająca dla zagwarantowania, w ramach prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przestrzegania zasad obowiązujących na gruncie prawa UE i prawa krajowego. Prezentowane badania w poszczególnych rozdziałach dysertacji są podporządkowane przyjętej tezie badawczej oraz sformułowanym hipotezom. Publikowana treść badań służy konsekwentnie wyjaśnieniu i uzasadnieniu przyjętej tezie badawczej.

2. Cel i zakres badań, metody badawcze

Autorka recenzowanej rozprawy jednoznacznie i bardzo prawidłowo określiła cel prowadzonych badań naukowych. Formułując cel badawczy Autorka w pierwszej kolejności stawia pytania, które mają służyć rozwiązaniu problemu badawczego. W dalszej kolejności sformułowana została teza badawcza oraz dodatkowe hipotezy. Tytuł rozprawy, a tym samym również problem badawczy, można ocenić jako stosunkowo prosty, służący przedstawieniu jednej z wielu instytucji prawa zamówień publicznych nowowprowadzonych do naszego porządku prawnego. Jednak taka ocena jest tylko pozorna, sformułowana teza i hipotezy badawcze wskazują na zdecydowanie szersze podejście badawcze Autorki dysertacji. Tym ważnym, z badawczego punktu widzenia, jest przedstawiona analiza instytucji self-cleaning w świetle reguł prawnych służących wykluczeniu wykonawcy oraz relacji tej instytucji wobec zasady uczciwej konkurencji i zasady równego traktowania wykonawców. W prowadzonych badaniach ujęto w szerokim zakresie orzecznictwo sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, Krajowej Izby Odwoławczej, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, opinii Rzecznika Generalnego, a które wywierają wpływ na wykładnię powszechnie obowiązujących

przepisów prawa (s. 16). Poprzez takie uszczegółowienie zakresu prowadzonych badań należy uznać, że podejście badawcze Autorki jest właściwe, a treść rozprawy potwierdza poprawność podejścia do analizowanego tematu. Słusznie w pierwszym rozdziale dokonano przedstawienia, jak określa Autorka, „wprowadzenia w problematykę zamówień publicznych” (s. 16). Ta część badań jest niezbędna dla właściwego ujęcia dalszych badań. Za szczególnie ważne należy uznać przedstawienie prawnych zasad udzielania zamówień oraz umiejscowienie prawa zamówień publicznych w systemie prawa. W kontekście prowadzonych badań podstawowy będzie przypisanie analizowanej instytucji do prawa publicznego, czy też prawa prywatnego. Dalsza część rozprawy przedstawia instytucję self-cleaning w świetle prawa Unii Europejskiej, a dokładnie jej uregulowanie w Dyrektywie 2014/24/UE. Przedstawiona geneza tej instytucji, przez Autorkę, raczej nakłania czytającego do negatywnego odbioru prezentowanych zachowań wykonawców na rynku zamówień publicznych. W dalszej części tego rozdziału poprawnie przedstawiono obligatoryjne oraz fakultatywne przesłanki wykluczenia wykonawców ujętych przepisami dyrektywy. Końcową częścią tego rozdziału jest przedstawienie możliwości zastosowania odstępstwa w zakresie wykluczenia ze względu na ważny interes publiczny oraz proporcjonalność zastosowanej sankcji wobec danego wykonawcy. Dalsza część (kolejny rozdział) prezentowanych badań dotyczy podstaw wykluczenia wykonawcy z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego uregulowanych przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych. Publikowane badania w tym zakresie zostały opracowane poprawnie i szczegółowo, łącznie ze wskazaniem podstaw prawnych odstąpienia do wykluczenia wykonawcy. Główną i zarazem bardzo ważną częścią dysertacji jest treść rozdziału czwartego, w której zaprezentowano badania dotyczące procedury self-cleaning w prawie zamówień publicznych. Autorka dokonała przedstawienia zagadnień proceduralnych zaczynając od zakresu i przesłanek wykorzystanie tej instytucji, poprzez wszczęcie procedury, środki dowodowe na ich ocenę kończąc. Na uwagę, w tej części rozprawy, zasługują uwagi Autorki wskazujące na nieprecyzyjne, niewystarczające, budzące wątpliwości i rozbieżności interpretacyjne polskich przepisów prawa zamówień publicznych (s. 256). Analiza prawno-porównawcza, prezentowana w rozdziale piątym, jest tylko uzupełnieniem informacji o tym jak instytucja self-cleaning jest regulowana w innych systemach prawnych (wybranych państwach Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych). Końcową częścią rozprawy jest rozdział Wnioski końcowe, który stanowi podsumowanie prowadzonych badań. Chociaż, co należy uznać za bardzo poprawne, wnioski są formułowane przez Autorkę na zakończenie każdego rozdziału i stanowią podsumowanie prowadzonych badań w danej części rozprawy.

Treści zaprezentowane w dysertacji należy uznać za właściwie ujęte i służące przedstawieniu wszystkich istotnych zagadnień odnoszących się do podjętych badań naukowych. Problem badawczy i przyjęta teza oraz hipotezy ujęte w dysertacji, jak wyżej wskazałem, należy uznać za ważne zarówno z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia.

Autorka recenzowanej rozprawy doktorskiej prowadząc badania naukowe wykorzystwała podstawowe metody badawcze właściwe dla tego typu badań, wśród nich należy wskazać na metodę dogmatycznoprawną, historycznoprawną oraz prawno-porównawczą (komparatystyczną). Badania ujęte w dysertacji prowadzone z wykorzystaniem metody dogmatycznoprawnej służą głównie zdefiniowaniu podstawowych pojęć odnoszących się do prowadzonych badań oraz umiejscowieniu prawa zamówień publicznych w systemie prawa. Autorka posługuje się również metodą empiryczną, szczególnie wtedy gdy analizuje poszczególne działania wykonawców i zamawiających, a które to działania są podstawą do formułowania poglądów odnoszących się do problemu badawczego. Posłużenie się metodą empiryczną jest dodatkowym walorem rozprawy, a przedstawione stany faktyczne pozwalają lepiej zrozumieć istotę problemu będącego przedmiotem badań. Zastosowanie metody empirycznej przejawia się, w recenzowanej rozprawie, również w bardzo szerokim wykorzystaniu orzecznictwa, szczególnie Trybunału Sprawiedliwości oraz opinii Rzeczników Generalnych. W przypadku zastosowania metody prawno-porównawczej można mieć pewien niedosyt w zakresie przedstawionych badań, które głównie koncentrują się na podaniu przyjętych rozwiązań w poszczególnych systemach prawa krajowego. Brakuje, moim zdaniem, szerszego porównania przyjmowanych regulacji w poszczególnych prezentowanych krajach.

W dysertacji właściwie zastosowano przywołane metody badawcze.

Przyjęty przez Autorkę cel oraz zakres prowadzonych badań został osiągnięty, a wyniki prowadzonych badań posłużyły potwierdzeniu tezy badawczej oraz sformułowaniu wniosków *de lege ferenda*.

3. Aspekt formalno-warsztatowy i konstrukcja rozprawy

Recenzowana dysertacja składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów tzw. merytorycznych oraz wniosków końcowych pełniących *de facto* rolę zakończenia rozprawy. Dodatkowo w pracy umieszczono wykaz skrótów oraz bibliografię składającą się, między innymi, z wykazu wykorzystanej literatury, wykazu aktów pranych (Unii Europejskiej i prawa RP) oraz wykazu orzecznictwa (Trybunału Sprawiedliwości, Sadu Najwyższego, Naczelnego Sądu

Administracyjnego oraz sądów powszechnych), uzupełnieniem orzecznictwa są wyroki Krajowej Izby Odwoławczej. Rozległość wykorzystanych źródeł należy ocenić bardzo pozytywnie. Strona formalna wykorzystania literatury oraz orzecznictwa również zasługuje na poprawną ocenę. Jednym z mankamentów w zakresie powoływanej literatury jest brak wykorzystania niektórych najnowszych publikacji przywoływanych autorów, a które to publikacje ściśle odnoszą się do analizowanych zagadnień. We wstępie Autorka w sposób, co do zasady standardowy, przedstawia motywy podjęcia badań w zakresie instytucji self-cleaning w Prawie zamówień publicznych. Jak zauważa Autorka „w pracy skupiono się głównie na analizie instytucji self-cleaning na tle zasady równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji jako podstawowych zasadach przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego” (s. 12). Takie ograniczenie prowadzonych badań oceniam również jako poprawne. W dalszej części wstępu sformułowano główny cel badawczy oraz przedstawiono kilka szczegółowych problemów badawczych, które będą podlegały analizie w dalszej części rozprawy. Następnie przedstawiono tezę badawczą oraz trzy hipotezy. Przyjęte założenie badawcze, w tym teza badawcza, zostały w pracy osiągnięte i właściwie przedstawione oraz uzasadnione prezentowanymi wynikami prowadzonych badań. Jako poprawne należy uznać wskazanie przez Autorkę zastosowanych metod badawczych, którymi są metoda dogmatyczno-prawna, historyczna oraz prawno-porównawcza. Jak wyżej wskazałem Autorka posłużyła się również metodą empiryczną, a w odniesieniu do metody prawno-porównawczej powtórzę uwagę wyżej zgłoszoną o pewnym „niedosyć” w zakresie prezentowanych badań. Zastosowanie metody dogmatycznoprawnej jest oczywiste w przypadku dysertacji z zakresu nauk prawnych, a jej wykorzystanie w recenzowanej rozprawie jest tym bardziej uzasadnione ze względu na prowadzone badania o charakterze systemowym i dotyczące podstawowych instytucji prawa. Treść rozprawy i prezentowane wyniki badań jednoznacznie wskazują na umiejętny dobór i właściwe zastosowanie metod badawczych. Elementem wstępu jest również krótka prezentacja treści prezentowanych w poszczególnych rozdziałach dysertacji, który to podział należy również pozytywnie ocenić. Za wartościowe, w konstrukcji rozprawy, należy ocenić umieszczanie w każdym rozdziale jego podsumowania, co znacznie ułatwia „odkodowanie” toku prowadzonych badań i formułowanych wniosków.

W pierwszym rozdziale przedstawiono wyniki prowadzonych badań odnoszących się do podstawowych pojęć będących przedmiotem dysertacji, zasad udzielania zamówień oraz umiejscowienia prawa zamówień publicznych w systemie prawa. Co do niektórych treści prezentowanych przez Autorkę odniosę się w dalszej części recenzji. Uwagą zgłaszaną w tym miejscu jest tytuł rozdziału pierwszego, który wydaje się zbyt „publicystyczny” i nie oddający

publikowanych badań. Definicja zamówienia publicznego jest jednym z fragmentów tej części rozprawy. Ważnymi są badania odnoszące się do celów i ich ewolucji oraz funkcji zamówień publicznych. Podobnie należy ocenić przedstawienie zasad udzielania zamówień publicznych. Szersze znaczenie, z systemowego punktu widzenia, mają badania dotyczące prawa zamówień publicznych i jego umiejscowienia w systemie prawa. Drugi rozdział odnosi się do badań bezpośrednio związanych z tematem dysertacji tj. instytucji self-cleaning w ujęciu historycznym oraz współczesnym prawie Unii Europejskiej, ze szczególnym odniesieniem do regulacji zawartej w Dyrektywie 2014/24/UE. Autorka przedstawiła podstawy wykluczenia wykonawcy (obligatoryjne i fakultatywne) ujęte przepisami Dyrektywy 2014/24/UE łącznie ze wskazaniem odstępstw od obowiązku wykluczenia wykonawcy. Naturalną drogą prowadzonych badań jest przejście do treści kolejnego rozdziału rozprawy, w którym przedstawiono szczegółową analizę podstaw wykluczenia wykonawcy unormowanych w Prawie zamówień publicznych. Ta część badań odzwierciedla układ przedmiotowej ustawy ze wskazaniem na obligatoryjne i fakultatywne przesłanki wykluczenia, a końcowymi rozważaniami jest zasygnalizowanie podstaw prawnych odstąpienia od wykluczenia wykonawcy. Tak jak treść rozdziału drugiego dotyczy instytucji self-cleaning w prawie UE, tak w rozdziale czwartym przedstawiono badania tej instytucji w prawie zamówień publicznych (Pzp). W treści tego rozdziału Autorka, w pierwszej kolejności, przedstawia cel instytucji self-cleaning, a następnie przechodzi do przedstawienia procedury tj. wszczęcia i zakończenia czynności łącznie z działaniami dowodowymi w tym postępowaniu. Za szczególnie interesujące należy uznać rozważania dotyczące przesłanek zastosowania procedury self cleaning oraz oceny dowodów. Tak ja zaznaczyłem wcześniej treść rozdziału piątego skupia się na problematyce prawno-porównawczej. Badanie przedstawione w tej części dysertacji są ciekawe i interesujące z poznawczego punktu widzenia. Trudno jednak o porównanie tej instytucji tylko poprzez stronę legislacyjną, którą można *de facto* ocenić dopiero jako prawo w działaniu. Dopiero praktyka związana ze stosowaniem tej instytucji przez wykonawców i jego odbiór po stronie zamawiających może być podstawą do formułowania uwag porównawczych. Na to jeszcze należy nałożyć orzecznictwo sądów poszczególnych krajów w odniesieniu do przyjętych rozwiązań prawnych dotyczących instytucji self-cleaning. Sama Autorka zwraca uwagę na różnice w przyjmowaniu przepisów Dyrektyw 2014/24/UE przez poszczególne kraje UE, ze względu na ogólność regulacyjną z pozostawieniem swobody państwu członkowskim co do ujęcia tej instytucji w prawie krajowym (s. 282). Jak słusznie zauważa Autorka Polska oraz wiele państw członkowskich przyjęło w swych systemach prawnych rozwiązania „wprost” z dyrektywy bez korzystanie z prawa dookreślenia warunków stosowania tej instytucji (tamże).

Końcowa część rozprawy zatytułowana „Wnioski końcowe” stanowi podsumowanie przeprowadzonych badań, w tym potwierdzenie tezy badawczej. Bardzo interesującymi są wnioski końcowe wskazujące na potrzebę właściwego uregulowania procedury self-cleaning od wszczęcia postępowania oraz złożenia dowodów w świetle zasady równego traktowania i uczciwej konkurencji. Za ważne należy uznać, sformułowane przez Autorkę, postulaty *de lege ferenda*. Strona formalno-warsztatowa recenzowanej dysertacji nie budzi zastrzeżeń. W pracy wykorzystano bardzo poprawnie i szeroko literaturę przedmiotu (279 pozycji) oraz akty prawne: Unii Europejskiej (18 aktów prawnych) prawo RP (24 akty prawne). Bogato wykorzystano orzecznictwo odnoszące się do analizowanego tematu badawczego, w tym Trybunału Sprawiedliwości (49), opinie Rzeczników Generalnych (11), Sądu Najwyższego (7), Naczelnego Sądu Administracyjnego (9), sądów powszechnych (9), Krajowej Izby Odwoławczej (117). Tak szeroki dobór i wykorzystanie wskazanych źródeł (i wielu innych) służyło właściwemu prowadzeniu prezentowanych badań naukowych.

Wyniki prowadzonych badań naukowych zostały przedstawione w sposób poprawny językowo i logiczny, konsekwentnie służą przedstawieniu problemu badawczego oraz osiągnięciu założonego celu dysertacji. Konstrukcja pracy w sposób poprawny odpowiada jej tematowi i zakresowi prowadzonych rozważań.

4. Ocena merytoryczna i warsztat naukowy

1) Oryginalność rozwiązania problemu naukowego

Autorka recenzowanej rozprawy w szerokim zakresie wykorzystwała rozważania doktryny oraz orzecznictwo odnoszące się do przedmiotu prowadzonych badań naukowych. Odwoływanie się do poglądów doktryny służyło, w pierwszej kolejności, szerszemu i wielopłaszczyznowemu przedstawieniu pojęć i instytucji z zakresu prawa zamówień publicznych, które są ściśle powiązane z tematem badawczym dysertacji. Przedstawione badania instytucji self-cleaning zawierają, obok przedstawienia tej instytucji w układzie historycznym i pozytywnym jej uregulowania w prawie, również uwagi Autorki wskazujące na mankamenty przyjętych rozwiązań prawnych. Temat badawczy, będący przedmiotem dysertacji, jest ważnym z teoretycznego punktu widzenia, ważnym jest również dla praktyki funkcjonowania systemu zamówień publicznych. Dlatego za bardzo ważne, z badawczego punktu widzenia, należy ocenić formułowane wnioski oraz postulaty *de lege ferenda*. Zgłaszane wnioski mają również istotne znaczenie dla polskiego prawodawcy w związku z

proszonym przeglądem funkcjonujących przepisów z zakresu prawa zamówień publicznych oraz pracami nad nowelizacją ustawy Prawo zamówień publicznych.

Temat badawczy przyjęty w recenzowanej dysertacji należy uznać za oryginalny problem naukowy, który został przedstawiony w sposób właściwy dla badań naukowych. O wysokim poziomie prowadzonych badań świadczy również szerokie ich oparcie na właściwej analizie literatury naukowej oraz bardzo bogate wykorzystanie orzecznictwa bezpośrednio związanego z tematem badawczym. Dodatkowym atrybutem prowadzonych badań i ich prezentacji jest oryginalność podjętego tematu, który w literaturze nie został poddany tak szerokiej i wielopłaszczyznowej analizie naukowej. Przedstawiony problem badawczy został właściwie ujęty w prezentowanych badaniach, a formułowane wnioski oraz uwagi *de lege ferenda* przesądzają o osiągnięciu i zrealizowaniu celu badawczego przyjętego we wstępie dysertacji.

2) Wykazanie się ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej oraz samodzielnością prowadzenia pracy naukowej

Prowadząc badania w zakresie przyjętego problemu badawczego Autorka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną z zakresu prawa. Przeprowadzona analiza naukowa tematu badawczego potwierdziła wiedzę teoretyczną Autorki w zakresie publicznego prawa gospodarczego. Dodatkowo prowadząc badania naukowe w sposób właściwy i w zakresie niezbędnym dla analizy problemu badawczego Autorka właściwie korzystała z dorobku prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego materialnego, prawa finansowego, prawa cywilnego oraz prawa handlowego. Treść opublikowanych badań i zastosowane metody badawcze wskazują na umiejętność Autorki do właściwego korzystania z dorobku doktryny wskazanych powyżej gałęzi i dziedzin prawa. Przyjęta kompozycja pracy oraz dobór poszczególnych zagadnień objętych przedmiotem badań należy uznać za poprawny i świadczący o samodzielności badawczej Autorki. Przedstawione badania i zakres dokonanej analizy poszczególnych zagadnień, w tym odwołania do dorobku doktryny i judykatury, świadczą o samodzielności i dojrzałości badawczej Autorki. Formułowane wnioski oraz zgłaszane uwagi *de lege ferenda* potwierdzają zdolności Autorki do prowadzenia samodzielnie badań naukowych.

5. Uwagi o charakterze szczegółowym

Podjęty temat badawczy uznaję za atrakcyjny, a prowadzone badania za ważne, szczególnie w kontekście zapowiadanych dalszych zmian w Prawie zamówień publicznych. Warto może pogłębić i uszczegółowić uwagi *de lege ferenda*. Atrakcyjność publikowanych badań naukowych każe mi zgłosić Autorce rozważenie publikacji rozprawy w formie monografii, która obok oczywistego wpływu na dalsze badania naukowe z zakresu prawa zamówień publicznych, będzie miała ważne znaczenie dla praktyki funkcjonowania rynku zamówień publicznych. Zgłoszone uwagi sformułowane w recenzji mają charakter pewnych postulatów skierowanych do Autorki, których uwzględnienie mogłoby wpłynąć, zdaniem recenzenta, na jej większą czytelność i atrakcyjność.

Poniżej kilka uwag szczegółowych.

W rozdziale pierwszym, który ma charakter wprowadzający i gdzie definiuje się podstawowe pojęcia i instytucje na potrzeby prowadzonych badań, w początkowej jego części brakuje mi jednoznacznego rozróżnienia pojęć „prawo zamówień publicznych” rozumianego jako systemu regulacji od pojęcia „ustawa Prawo zamówień publicznych”, które są przyjęte w ramach prowadzonych badań. W dalszej części tego rozdziału Autorka odwołując się do literatury niepotrzebnie przywołuje używane pojęcie „systemu zamówień publicznych” czy też „zamówień publicznych sensu largo” jako „zespół reguł postępowania” lub „czynności prowadzących do zawarcia umowy” (s. 25). Przecież w innym miejscu definiuje pojęcie zamówienia publicznego (s. 24) oraz pojęcie „prawa zamówień publicznych” (s. 82). Zgłaszając powyższe uwagi chciałbym zwrócić uwagę również na daty publikacji i czy zgłaszane poglądy są adekwatnymi w stosunku do przedstawianego stanu prawnego oraz czy publikowane poglądy mają charakter naukowy. To, że ustawa posługuje się pojęciem umowy nie czyni z niej regulacji prywatnoprawnej. Wartym rozważenia jest przyjęte sformułowanie: Reguły te (chodzi o zasady) .. przenikają każde postępowanie o ... (dół s. 20), czy takie sformułowanie jest właściwym? Chodzi przecież o zasady prawa. Wątpliwości recenzenta budzi przyjęte sformułowanie (s. 109): ... państwa członkowskie mogą swobodnie ograniczać dostęp W przypadku art. 57 ust. 1 Dyrektywy 2014/24/UE (s. 111), katalog ma charakter zamknięty, zatem państwa członkowskie nie mają swobody co do możliwości doboru przesłanek wykluczenia.

W ramach przygotowanej recenzji w pełni uznaję samodzielność badawczą Autorki i nie zgłaszam dalszych uwag o charakterze polemicznym z prezentowanymi w dysertacji.

6. Konkluzja

Recenzowana rozprawa doktorska Pani Katarzyny Poprawy, tytuł: Instytucja „Self-cleaning” w polskim prawie zamówień publicznych stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Prowadząc badania naukowe przedstawione w recenzowanej rozprawie doktorskiej Autorka wykazała się ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu dyscypliny naukowej prawo. Przedstawiając wyniki badań naukowych w sposób merytorycznie poprawny Autorka wykazała się znajomością publicznego prawa gospodarczego oraz w sposób właściwy odwoływała się i korzystała z dorobku doktryny prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego materialnego, prawa finansowego, prawa cywilnego oraz prawa handlowego. Przyjęty temat badawczy, wskazanie celu badawczego, poprawne określenie tezy badawczej, konstrukcja rozprawy, przyjęte metody badawcze, przeprowadzona analiza oraz sformułowane wnioski świadczą o umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzowana rozprawa, w mojej ocenie, spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim, które zostały określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.). Przyjęty temat badawczy i jego nowatorskie przedstawienie stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego mającego również bardzo ważne znaczenie dla praktyki stosowania prawa zamówień publicznych ze szczególnym wskazaniem na instytucję self-cleaning.

Po zapoznaniu się z treścią dysertacji zgłaszam wnioszek o uznanie rozprawy doktorskiej Pani Katarzyny Poprawa: Instytucja „self-cleaning” w polskim prawie zamówień publicznych, za wyróżniającą.

Rozprawa może stanowić podstawę dopuszczenia Pani Katarzyny Poprawy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Henryk Nowicki